

УДК 376.4:159

ПРОВІДНА РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЛЯ ОПТИМАЛЬНОГО ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

Світлана ЯКОВЛЕВА, Херсонський державний університет, м. Херсон

Автором визначено компоненти пізнавальної діяльності. Зазначено, що для відтворення цілісної структури необхідно знайти такі структуроутворюючі відношення, які дали б можливість здійснити поєднання вказаних компонентів.

Ключові слова: пізнавальна діяльність, психофізичний розвиток, учбова діяльність.

Светлана ЯКОВЛЕВА, Херсонский государственный университет, г. Херсон
ВЕДУЩАЯ РОЛЬ УЧЕБНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ДЛЯ ОПТИМАЛЬНОГО ПСИХОФИЗИОЛОГИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ РЕБЕНКА.
ОБЗОРНАЯ СТАТЬЯ

В статье представлен обзор литературы о роли учебной деятельности для оптимального психофизиологического развития ребенка. Познавательная деятельность включает предметно-содержательные, операционно-логические, эмоционально-мотивационные и другие компоненты. Для воссоздания целостной структуры необходимо найти такие структурообразующие отношения, которые позволяли б осуществить это сочетание. Младший школьный возраст с одним из самых ответственных этапов развития ребенка. Это период, в который под влиянием целенаправленного педагогического воздействия формируются важные психические новообразования, происходит становление учебной деятельности, которая позже определяет дальнейшее обучение.

Ключевые слова: познавательная деятельность, психофизиологическое развитие, учебная деятельность.

Svitlana YAKOVLEVA, Kherson State University, Kherson, Ukraine

LEADING ROLE OF TRAINING FOR OPTIMAL PSYCHOPHYSIOLOGICAL CHILD DEVELOPMENT. LITERATURE REVIEW

Primary school age with one of the most critical stages of child development. This is a period in which, under the influence of purposeful pedagogical impact generated significant mental growths is the formation of learning activities, which later determines subsequent learning.

Properties of basic nervous processes, memory, attention, thinking and dynamics of their development showed the interdependence of these indicators of success of training, namely: the observed improvement in attention, memory, increase of functional mobility and strength of nervous processes. Educational activity is formed in the child during school. That is, before all the child must learn and teach it in the early years of schooling it is most intense.

To implement the junior pupils of all elements for optimal psychophysiological child development to create appropriate conditions. Thus, during the organization of learning activities for children with intellectual disabilities to consider their age, somatic state, the state of mental activity, the formation of motivation and understanding of child problem that arises in front of her.

Key words: cognitive activities, psychophysical development, learning activities.

Навчальна діяльність була задумана Д. Ельконіним і В. Давидовим як освітнє середовище, яке значно посилює рефлексивний потенціал розвитку молодших школярів, який не було використано у традиційному навчанні.

Д. Ельконін (1974) вважав, що поза навчанням не може бути ніякого розвитку. Тому основною характерною рисою шкільного навчання є те, що з початком відвідування школи дитина починає здійснювати суспільно значущу та суспільно оцінювану діяльність, якою є навчальна діяльність. Саме через навчальну діяльність, через нову позицію визначаються всі інші відношення дитини з дорослими, з однолітками, в сім'ї та поза школою.

«Єдність природного і суспільного в розвитку особистості проявляється у взаємозв'язку дозрівання і навчання. Воно визначається генотипом, але здійснюється в ході життєдіяльності організму, його окремих систем і тим самим виявляється залежним від її умов...». Цей вислів Г. Костюка (1989) має важливе значення, адже він дає змогу зробити висновок про тісний взаємозв'язок інтелектуального розвитку особистості та навчальної діяльності.

Оснóву розвитку пізнавальної активності становлять принципи виховання особистості та розвитку мислення, які охоплюють заохочення активів пізнавальної активності іншою людиною, що одержало широке розповсюдження в рамках традиційного процесу навчання (Ш. Амонашвілі, 1984).

© Яковлева С., 2013

– дії контролю, які підлягають у зіставленні відтвореної дії із зразком через образ;

– дія оцінки ступеня засвоєння, які відбулися в самому суб'єкті.

Надзвичайно важливою є організація пізнавальної діяльності учнів, тобто створення оптимальних умов для логічного та практичного розв'язання навчального завдання, яка охоплює процеси сприйняття, мислення, пам'яті, уваги [11].

Узагальнений досвід пізнання охоплює систему готових понять та спосіб дії для формування понять. Саме завдяки науковості змісту навчальної діяльності, розвиваючого навчання, діти можуть засвоювати систему навчальних понять, а розвиток мислення дітей молодшого шкільного віку, на думку Д. Ельконіна (1974), і є ключем до їх розумового розвитку в цілому.

Навчальна діяльність пред'являє до учнів різнобічні вимоги. Успішність виконання навчальних завдань пов'язана з типологічними особливостями нервової системи. Учні з слабкою нервовою системою поступаються особам з сильною нервовою системою, але за загальною успішністю моно-

тонної діяльності випереджають осіб з сильним типом нервових процесів. Це засвідчує той факт, що успішність навчальної діяльності визначається через вплив на розумові здібності та через вплив на психічний стан у тих чи інших випадках (С. Ільїн, 2001).

Найважливішим показником рівня психофізичного розвитку, як вважають С. Забрамна й Т. Ісаєва (2008), є здатність дитини до навчання, що трансформується через взаємодію з дорослими в будь-якій діяльності: побутовій, ігровій, учбовій, трудовій тощо.

Згідно з характеристикою навчальної діяльності, яка подається як система наукових знань, учитель повинен забезпечити належні умови для реалізації учнями молодших класів усіх елементів діяльності для оптимального психофізіологічного розвитку дитини.

Отже, під час організації навчальної діяльності дітей з інтелектуальними порушеннями розвитку необхідно враховувати їх вік, соматичний стан, стан психічної діяльності, сформованість мотивації та розуміння дитиною завдання, яке перед нею постає.

ЛІТЕРАТУРА

1. Б а б а н с к и й Ю. К. Рациональная организация учебной деятельности / под ред. Ю. К. Бабанского. – М. : Знание. 1982. – 96 с.
2. Б е з р у к и х М. М. Психфизиология ребенка: учебное пособие / М. М. Безруких, Н. В. Дубровинская, Д. А. Фарбер. – 2-е изд., доп. – М. : Изд-во Московского психолого-социального института; – Воронеж : изд-во «МОДЕК». – 2005. – 496 с.
3. В ы г о т с к и й Л. С. Собрание соч. в 6 т. – Т. 3: Проблемы развития психики / Л. С. Выготский. – М. : Педагогика, 1983. – 368 с.
4. Г а л ь п е р и н П. Я. Введение в психологию: учебное пособие для ВУЗов / П. Я. Гальперин. – М. : «Книжный дом «Университет», 1999. – 332 с.
5. Д а в ы д о в В. В. Формирование учебной деятельности школьников / В. В. Давыдов. – М., 1982. – С. 15 – 17.
6. К о н о в а л о в В. Ю. Психосоматические аспекты развития ребенка и их влияние на эффективность учебной деятельности / В. Ю. Коновалов // Практическая психология и логопедия. – № 3 (14). – 2005. – С. 27 – 28.
7. К о с т ю к Г. С. Избранные психологические труды / Г. С. Костюк ; под ред. Л. Н. Прокопиенко. – Проблемы психологии мышления. – М. : Педагогика. – 1987. – С. 170 – 227.
8. М а ш б и ц Е. И. Психологический анализ учебной задачи / Е. И. Машбиц // Советская педагогика. – 1973. – № 2. – С. 6 – 10.
9. Н е м о в Р. С. Психология: в 3-х кн. / Р. С. Немов. – 4-е изд. – Кн. 2. Психология образования. – М. : Владос, 2006. – 607 с.
10. Ш а д с ь к и х Ю. Г. Психологія і педагогіка: навч. посіб. / Ю. Г. Шадських. – Львів : Магнолія плюс, 2005. – 320 с.
11. Э л ь к о н и н Д. Б. Психологические вопросы формирования учебной деятельности в младшем школьном возрасте / Д. Б. Эльконин // Вопросы психологии обучения и воспитания. – К. : Рад. школа, 1961. – С. 12 – 14.

REFERENCES

1. B a b a n s k y i Y u. K. Ratsyonalnaya orhanyzatsyya uchebnoy deyatel'nosti / pod red. Yu. K. Babanskoho. – M: Znanye. 1982. – 96 p.
2. B e z r u k y k h M. M. Psykhofyziolohyya rebenka: uchebnoye posobye / M. M. Bezrukykh, N. V. Dubrovynskaya, D. A. Farber. – 2-e yzd., dop. – M. : Yzd-vo Moskovskoho psykhologo-sotsyal'nogo ynstytuta; – Voronezh: yzd-vo «MODEK»- 2005. – 496 p.
3. Vyhotskyi L. S. Sobran'ye soch. v 6 t. – T. 3: Problemy razvytyya psykhyky / L. S. Vyhotskyi. – M. : Pedahohyka, 1983. – 368 p.
4. H a l' p e r y n P. Ya. Ya. Vveden'ye v psykhologyyu: uchebnoye posobye dlya VUZov / P. Ya. Halperyn. – M. : «Knyzhnyy dom «Unyversytet», 1999. – 332 p.
5. D a v y d o v V. V. Formyrovanye uchebnoy deyatel'nosti shkol'nykov / V. V. Davydov. – M., 1982. – P. 15 – 17.
6. K o n o v a l o v V. Yu. Psykhosomatycheskiye aspekty razvytyya rebenka y ykh vlyyanye na zffektyvnost uchebnoy deyatel'nosti / V. Yu. Konovalov // Praktycheskaya psykhologyya y lohopedyya. – № 3 (14). – 2005. – P. 27 – 28.
7. K o s t y u k H. S. Yzbrannyye psykhologycheskiye trudy / H. S. Kostyuk ; pod red. L. N. Prokolyenko. – Problemy psykhologyy myshlenyya. – M. : Pedahohyka 1987. – P. 170 – 227.
8. M a s h b y t s E. Y. Psykhologycheskyy analiz uchebnoy zadachy / E. Y. Mashbyts // Sovetskaya pedahohyka. – 1973. – № 2. – P. 6 – 10.
9. N e m o v R. S. Psykhologyya v 3-kh kn. / Nemo R. S. – 4-e yzd. – Kn. 2. Psykhologyya obrazovanyaya. – M. : Vlados, 2006. – 607 p.
10. S h a d s k y k h Y u. H. Psykhologhiya i pedahohika. : navchal'nyy posibnyk / Yu. H. Shadskyy k y k h. – Lviv : Mahnoliya plyus, 2005. – 320 p.
11. Э л ь к о н у н Д. В. Psykhologycheskiye voprosy formyrovanyaya uchebnoy deyatel'nosti v mladshem shkol'nom vozraste / D. B. Elkonyn // Voprosy psykhologyy obuchenyya y vospytanyaya. – K. : Radyans'ka shkola, 1961. – P. 12 – 14.